

Lớp Phật Pháp Buddhaddhamma
Giáo trình TƯƠNG ƯNG BỘ – SAMYUTTANIKĀYA

Bài học ngày 28.5.2021

TU CŨNG NÊN ĐÚNG CHỖ
Kinh Chế Ngự Tâm (Manonivāraṇasuttam)
CHƯƠNG I. TƯƠNG ƯNG CHƯ THIÊN, PHẨM KIỂM

Chúng sanh ở đời thường tin ở những giá trị tuyệt đối. Nhất là trong lý tưởng tu hành hay tín ngưỡng. Phật Pháp dạy tinh thần thực dụng. Chiếc bè là phương tiện qua sông nhưng nếu đã lên bờ còn muốn giữ lại hay mang theo thì không phải là cách suy nghĩ hợp lý. Chế ngự tâm ý là chuyện rất nên nhưng chỉ đối với tâm mê, ý loạn. Với tâm hiền thiện, thanh tịnh thì không cần thái độ áp đảo, điều phục.

Kinh Văn

Sāvattḥinidānaṃ . Ekamantaṃ thitā kho sā devatā bhagavato santike imaṃ gāthaṃ abhāsi :

... Nhân duyên ở (Sāvattḥī), Đứng một bên, vị Thiên ấy nói lên bài kệ này trước mặt Thế Tôn:

"Yato yato mano nivāraye,
Chỗ nào ý chế ngự,

Na dukkhameti naṃ tato tato.
Chỗ ấy đau khổ tận.

Sa sabbato mano nivāraye,
Ý chế ngự hoàn toàn,

Sa sabbato dukkhā pamuccati..
Thoát đau khổ hoàn toàn.

Hiệu đính

*Ở đâu ý chế ngự
Ở đấy khổ không còn
Chế ngự ý hoàn toàn
Vượt thoát tất cả khổ*

(Thế Tôn):

*"Na sabbato mano nivāraye,
Không nên chế ngự ý,
Hoàn toàn về mọi mặt,*

*Na mano saṃyatattamāgataṃ.
Chớ có chế ngự ý,
Nếu tự chủ đạt được.*

*Yato yato ca pāpakaṃ,
Chỗ nào ác pháp khởi,*

*Tato tato mano nivārayeti..
Chỗ ấy chế ngự ý.*

Bản hiệu đính:

*Không cần luôn nhiếp tâm
Khi ý đã thuần tịnh
Ở đâu ác pháp sanh
Ở đấy cần nhiếp ý*

Thích văn

Mano: tâm, ý
Nivāraye: điều phục, chế ngự
Na dukkhameti: khổ không đến, không sanh khổ
Pamuccati: khai phóng, vượt thoát
saṃyatattamāgata: đã đến mức độ tự chủ, đã thuần hoá
pāpaka: ác pháp, tội lỗi

Thích nghĩa

Theo Sớ giải thì vị thiên có quan niệm là cần luôn chế ngự tâm ý cho dù thiện hay bất thiện, tâm hiệp thế hay siêu thế. Hậu Sớ Giải còn nói thêm là quan niệm của vị thiên là còn tâm thức là còn đau khổ. Không tâm thức thì không còn khổ. Đức Phật đáp rằng nên phân biệt nội tâm cần chế ngự và nội tâm đã tu tập viên mãn. Trong lời dạy của Đức Phật thì chỉ nên tự chế đối với nội tâm còn phiền não.

*Dịch giả: Hoà Thượng Thích Minh Châu
Biên soạn Giáo trình: Tỳ kheo Giác Đăng*

-ooOoo-

4. Manonivāraṇasuttaṃ [Mūla]

24. "Yato yato mano nivāraye,
Na dukkhameti naṃ tato tato.
Sa sabbato mano nivāraye,
Sa sabbato dukkhā pamuccati..
"Na sabbato mano nivāraye,
Na mano saṃyatattamāgatam.
Yato yato ca pāpakam,
Tato tato mano nivārayeti..

4. Manonivāraṇasuttavaṇṇanā [Aṭṭhakathā]

24. Catutthe **yato yatoti** pāpato vā kalyāṇato vā. Ayaṃ kira devatā “yaṃkiñci kusalādibhedam lokiyam vā lokuttaram vā mano, tam nivāretabbameva, na uppādetabba”nti evaṃladdhikā. **Sa sabbatoti** so sabbato. Atha bhagavā – “ayaṃ devatā aniyyanīkatham katheti, mano nāma nivāretabbampi atthi bhāvetabbampi, vibhajitvā namassā dassessāmī”ti cintetvā dutiyagātham āha. Tattha **na mano saṃyatattamāgatanti**, yaṃ vuttam “na sabbato mano nivāraye”ti, kataram tam mano, yaṃ tam sabbato na nivāretabbanti ce. Mano saṃyatattam āgatam, yaṃ mano yattha saṃyatabhāvam āgatam, “dānam dassāmi, sīlam rakkhissāmī”tiādinā nayena uppannam, etam mano na nivāretabbam, aññadatthu brūhetabbam vaḍḍhetabbam. **Yato yato ca pāpakanti** yato yato akusalam uppajjati, tato tato ca tam nivāretabbanti. Catuttham.